

K R O N I K A

Nelida Nemec

KLAVDIJ PALČIČ

(Ilustracije in grafike v knjigi: Ciril Zlobec – Klavdij Palčič: – Ti – jaz – midva, desetjezična izdaja. Založba Edina 1995)

Na poti tisočerih spodbud in dognanj globoko prisluhne sebi: kako izraziti najsubtilnejše odzive na lepote življenjskega trenutka, polnega strasti, ljubezni, sreče, bolečine, trpljenja in sovraštva? Kako izoblikovati svoj lasten, prepričljiv likovni izraz, ki naj ga določi kot izvirnega in pretresljivega interpreta? Kako odpreti srce in dati duši širino v poletu?

Teme išče z zvedavostjo odkritosrčnega opazovalca: prisluhniti jutru, ko sonce poudarja svetlobo upanja, prisluhniti dnevu, ko oblaki zagrinjajo bleščečo svetlobo, prisluhniti večeru, ko sončni zahod naznanja uresničitve vseh sanj. Prisluhniti sebi. Ko tematika dozori, je likovna interpretacija le strasten splet plemenitosti duha in izvirnosti izraza, ki se, Mediterancu po duši, čutenju in dožemanju, vedno vtke v estetsko domišljeno likovno interpretacijo, vpeto v klasična pravila likovnega razmišljanja. Ne da bi hotel biti pripoveden s pretanjenim občutkom, ujame v likovno govorico silovit odziv na apokaliptične strahote, na zastrašujočo moč sovraštva in na bolečino mučenj. Podoživlja smrt. Uničenje. Izginjanje v kozmosu. Vizualizira srečo, ujeto v detajlu obraza, ko zatrepeta v mehkih obrisih razneženega pogleda. Oživlja ljubezen: s potezo roke, ki zariše, vgravira, naslika, oblikuje sporočilo. Sledi notranjim spodbudam in videnjem: slast po preoblikovanju, gnetenju, trganju, lomljenju, ga žene v neznano. Ne ustavlja se ob možnostih, ki jih nudijo klasične slikarske in grafične tehnike, temveč išče naprej. Eksperimentira. Kombinira. Kreira. Riše. Zato, da izkristalizira misel, da oživi vzgib. Da se pripoved udejani.

Nosilka sporočila je risba. Črno bela, lahko tudi z nevsiljivimi barvnimi poudarki rdeče, modre, zelene, vijoličaste, oranžne, rjave, črne. Kot zabrisana sled. Kot hoteno opozorilo. Iz srhljivega občutja nemoči se porodi svetloba upanja. Iz temin komajda razberljivega in skrivnostnega ozadja se izviije človeški obraz ali pa samo njegov detajl: spačen in zakrit, negiben kot maska; s konturami poudarjene mišičaste okončine, krčevit splet prstov, dlan, v tla uprte ali lebdeče noge. Kot krik iz teme, kot opomin iz daljav. Ekspresivno poudarjen, pa vendar ne patetičen. Brez groznje. Brez krvi. Samo detajl. Samo trenutek.

Silovitost doživljanja, dojemanja, realiziranja se stopnjuje. Vrhunska estetika in tehnična perfekcija postajata zvesti sopotnici. V kombinacijah barve, črte in strukture papirja vizijo stopnjuje: v prepletu človeških detajlov se stvarnost in fantazija, realnost in abstrakcija, elementi supernaturalizma in fotografske perspektive zlijejo v nadrealistično videnje. Klavdij Palčič ustvarja dela, ki se uvrščajo v kulturno zakladnico.

Začetki so bili ustvarjalno nabiti in zajel ga je val priseganj na nove, sodobne materiale. Spoznal je, da je slikarstvo lahko čista likovna izpoved in se otrsels vseh nepotrebnih literarnih obremenitev. Po prvem ekspresionistično občutenem podajanju vidnega sveta je krenil v najaktualnejša likovna iskanja in se izoblikoval v umetnika, ki se ne pokorava ustaljenim zakonitostim. Pričel je s prvimi poskusi prodora v prostor, s kombinacijami različnih materialov in iskal trodimenzionalnosti v slikarstvu. To je bil čas zanimanj za »vrečevine, rjaste pločevine, za črno barvo in katran«, za kontrastnost hladnega in toplega, lepega in grdega. Sledili so cikli »polimaterialnega slikanja«, »plastičnih embrionalnih podob«, »tabuji in vrednote«, »grozeče nevarnosti«.

Ko je zadostil raziskovalni vnemi, se je njegova udarna motivna angažiranost umirila. V središče pozornosti so stopili reliefno oblikovanje in novodobni materiali: poliester, perspekt, kovine, laki, smole. V likovne vžije je pritegnil plastične blazine, cevi, ovoje, drobce iz organskega sveta in umetniška iskanja obogatil z valovanjem morja, s plapolanjem ognja in groteskno figuro ljudi in živali. Figura je postopoma postajala čedalje bolj zgovorna, bolj pomembna in odločujoča. Postajala je gibalo pripovedi in središčni likovni element. Srž Palčičevega oblikovnega iskanja je bila tudi tedaj, ko je bila zakrita, zabrisana ali povsem odsotna. Umetnikovo sporočilo je tako še bolj neposredno: vznemiri, gane, prizadene. Je provokativno in šokantno: zato, da dojamemo resnico, zato, da sprejmemo njegovo sporočilo. Pa naj si bo v novodobnih materialih ali v grafiki, ki postaja čedalje pogostejše izpovedno sredstvo.

Umetnikova sposobnost za oblikovanje, za ponazoritev organske forme se kot rdeča nit kaže v vseh njegovih stvaritvah in v tem prekipevajočem valovanju materiala in v tej vkleščeniosti človeka v težave in radosti življenja ne moremo prezreti odličnega risanja. Prenicljivega pripovednika. Velikega esteta in humanista. Ki življenje vidi in sprejema z drugačnimi očmi. Ki sluti in vidi nevideno. Ga materializira in posreduje večnosti: kot pesem.

Pesem. Doživlja jo spontano, silovito, globoko in občuteno: v barvnem prepletu mavričnega sija, v erotično poudarjeni mehki liniji, v tehtno premišljeni kompoziciji. Doživlja jo kot subtilen ustvarjalec, doživlja jo kot pesnikov prijatelj. Zlobčeva poezija mu je blizu: kot valovanje morja pod oknom ateljeja, kot sončni zahod nad tržaškim zalivom, kot nežen dotik ljubljene telesa. Tako topla je, tako prijetno domača. Kot daljni spomin se obujajo Zlobčevi verzi: in slikarjeva roka zdrsi po papirju. Nova zgodba se pričinja.

Vse poti so se skrajšale: v Večeru. Vsa hotenja so se strnila v nepozabno, prekipevajoče čutenje. Samo zapis, samo premišljena poteza s svinčnikom in izriše se komajda še baconsko občutena figura, sedeča na lesenem stolu, s stilnimi elementi secesije in z izstopajočimi golimi nogami, ki bingljajo v prostoru in hočejo dominirati. Uspešen antipod in ravnotežje kompozicije je ekstremno poudarjena glava, ki izraža duhovno moč in avtoriteto: pesem se je rodila. Ljubezen je zadržtela v prostoru, ujetem v slikarjeve konture, ki niso nasilne, le omejujoče. Ostane naj tu, naj se razbohoti, naj prilije svetlobo upanja in razpihne plamen strasti: samo zeleni barvni akcent v odtenu sepije. Črta pove dovolj.

Zaljubljeni verjamemo v privide: v Ljubezni dvoedini. Verjame v lepoto duše, v globino srca. V ljubezen samo, ki se poraja iz globin kot korenine košatega drevesa v barvnem prepletu pordelega Krasa. V moči in trdnosti korenine se razbohota krošnja: kot varno gnezdo, spleteno iz drobnih vršičkov in slamnatih debelc. Kot dom, ki nudi varnost, toplino, ljubezen. Iz objema združitve se izvije žensko telo: ponujajoče se, drhteče v pričakovani lepoti. V pravokotnem okviru se trdno uklene okrogla oblika, ki omehča kompozicijo in hkrati poudarja vertikalni vzgib. Barve skoraj ni. Občuteno poudarjene in omehčane linije z rdečimi in temno rjavimi prepleti določajo pripoved: o večnosti ljubezni.

Vse manj in manj zanima me resnica: v Ljubezni dvoedini. Vse manj in manj je likovnih iskanj: figura je risarsko občutena in s svojim volumnom močno izstopajoča ter erotično podoživeta. Je kot mati narava: trdna in uporna, čuteča in ljubeča. Umetnikova roka jo zariše v mehki valovanji: v trenutku sprostitev in predanosti: v trenutku silovitega poželenja. Le njen obraz se zlije s temo, ki jo s sabo prinese ptica roparica in se prikrije v prepletu vehementno izrisanih črt in v rjavo rdečem barvnem akcentu, ki občutje stopnjuje. Čeprav likovno strogo določen prostor v pretežni meri napolnjuje ženska figura, je vendarle dominirajoča ptica. Ptica nosi sporočilo: namiguje, poudarja. Resnica je morda nekje na sredi in likovna misel ji prenicljivo sledi.

Na ulico že spušča se tema: v Ljubezni dvoedini. Tema, ki preplavi njegovo hotenje. A samo za trenutek slikar podvomi v svoje poslanstvo, v moč njegove govornice, v resničnost njegove izpovedi. Iz globoke teme, ki jo zarišejo številne spontane črte, se izvije spirala, ki iztisne iz svojih temin drobno figuro. Komajda določljivo in samo v obrisih prepoznavno. Kot napoved upanja, kot napoved nove sreče: brez dvomov, brez sumničenj, brez podtikanj. Izrisani okvir daje kompozicijsko trdnost, vertikalna zabriše monotonost. Barva, ki tokrat zažari v zemeljskih barvah rumene, rjave in zelene, že postaja nosilka novega sporočila.

Zaman s samoto si ljubezen zdravi: v Ljubezni dvoedini. Samota ni njegova spremljevalka. Ni bolečina, ki bi mu parala srce. Razjedala čute. V njegova pričakovanja se je vgnezdilo upanje: iz obrisov nasproti si sedeče moške in ženske figure zraste nova, volumensko občutena, dinamična in zgovorna. S strastjo podoživeta likovna pripoved je črpala v globokem poznavanju likovnega izročila. Umetnik ne išče gostote pripovednih elementov, ne išče nepotrebnih likovnih dopolnil. Njegov jezik je prepoznaven in določljiv: figura je stilizirana in poenostavljena in nosi v sebi vso globino slikarjevega podoživetja. Tudi tehnika je klasična: barvna jedkanica.

Ljubezen, ki je ni, najbolj boli: v Ljubezni dvoedini. Ljubezen. Bolečina. Globoka čustva, ki so razvnela strasti in spodbujala poželenje, so večna spremljevalka njegovih likovnih iskanj, ki so se materializirala bodisi v razberljivem ali komajda določljivem prepletu figur. Figuralna kompozicija sedeče ženske figure z erotično poudarjeno konturo v hrbtnem položaju in moške figure v ozadju, je dominantna na grafični plošči. Središčno vlogo ji določa tudi barvna paleta svetlo vijoličaste, vijoličaste in rdeče barve, ki zgovorno poudarjajo slikarjevo sporočilo: strast in bolečina. Ljubezen je kot privid, kot lepe sanje.

In je skrivnost kot troedini Bog: v Ljubezni dvoedini. Skrivnosti je veliko: skrivnost nepotešenih sanj. Neizrečenih besed. Prikritih dejanj. Ki v trenutku živ-

ljenjske resnice zamegljijo hotenje, poželenje. Strast. In lepoto: meseno in eterično. Slikar jo doživlja polnokrvno in jo z lahkoto vizualizira. S suverenostjo mojstra jo prenese na papir v kontinuirani in mehki liniji, ki s svojo čistostjo sporočilo gradi in ga stopnjuje. Nosilka sanj je figuralna kompozicija. V prepletu teles, ki spominjajo na michelangelovske renesančne figure, tvori poševno vertikalno, ki se silovito izvije iz zabrisanega in nedefiniranega ozadja. Poudarek pripovedi je na spodnji tretjini, z rdečo in temnorjavo barvo poudarjeni, ki jo zaključuje pravokotni okvir. Hoteno sporočilo je gotovo dovolj zgovorno.

Ljubezen – svetlo sonce in tema: v Ljubezni dvoedini. Na poti iskanj in ustvarjalnih dilem je padal v temo in se dvigoval v svetlobo, je dvomil in upal, ljubil in sovražil. Toda verjel je v resnico, v pravico, v dragocenost zgodovinskega spomina in v trajnost vrednot. Verjel je v ljubezen. V zlitje duš in preplet teles. V moč izpovednosti figuralne kompozicije. Tokrat ji je dal trdnost z vertikalno: objekt in telesi se strmo vzpenjata v višino. Figura je tudi tu neizbežna: te sanje lahko doživlja samo ob njej in z njo. V turkizno zeleno ozadje ujeti figuri dajeta nevsiljivo intonacijo: vselej je moška in ženska figura. Ki sta gibalo sveta, življenja in smrti. Gibalo umetnikovega sporočila.

In vse je, svet in midva, kot nirvana: v Ljubezni dvoedini. O nirvani ne premišlja, saj želja in hotenj je še vedno preveč. Ustvarjati je njegovo življenjsko navodilo, ki ga drži v ustvarjalni napetosti in življenjski aktivnosti. Ki ga žene v iskanje novih likovnih rešitev in v iskanje inspiracij, ki mu jih nudi vsakdanje življenje. Večne teme ga spremljajo skozi vsa ustvarjalna obdobja in tema ljubezni je tema odnosa do figure. Pomemben je vsak njen detajl in le redko jo zaznamo v njeni celoviti pojavnosti. Kot da bi v detajlu potenciral sporočilo, kot da bi v detajlu povedal svojo zgodbo. Zato je tokrat izbral obraz, pogled. Izrisan v številnih drobnih črtah, ki jih je ujedkal v sepijo in le tu pa tu naglasil v barvnem prelivu vijoličaste in rdeče barve.

Za hip, otrok, v otroštvo bi se vrnil: v Ljubezni dvoedini. Sanje iz otroštva so se uresničile: postal je slikar, grafik, ilustrator in scenograf. Postal je umetnik. Življenje doživlja in sprejema z drugačnimi očmi: včasih je kritičen in obtožujoč, včasih strpen in prizanesljiv. Vedno pa prepričljiv, iskren in samosvoj. Ta svet ničevosti in hkrati prijaznih pričakovanj pa včasih želi doživeti tudi z otroškimi očmi, s spominom na mladost, na iskreno in naivno pričakovanje. Zato je njen obraz mehak in njen pogled angelski, skoraj nadčasoven. To je pogled ljubezni in prijateljstva. Je vera in upanje. Zaupanje. Hotenje. Grafični list ni natrpan, ni dramatičen, ne temen. V turkiznem prelitu z rjavo črnimi akcenti je kot razigran spev.

In dan vse bolj nagiba se v večer: v Ljubezni dvoedini. Večer je krona preživetega dne, ko se odloži skrb in se telo in duša prepustita spokoju v meditaciji in nežnem ljubkovanju. Želja po združitvi v porajajoči se noči je neustavljiva. Ženska figura je izstopajoča in izzivalna, konture so dobro vidne in mehko tekoče ter poudarjajoče ženske atribute. Umetnikova fantazija se je razživila. Žensko telo je podoživel z močjo globoko čutečega ustvarjalca. Se bodo njene želje uresničile? Se bo dan končal v prečudovitem spoju želja in čustev? Bo ljubezen porodila svojo najlepšo pesem? Čeprav se moška figura zdi kot privid, je prisotnost dovolj zgovorna. Samo trenutek, samo korak. Ne da bi verjeli v privide. Grafični list zadira v sproščeni svetlobi vijoličastih odtenkov.

Brez prispodobe si ostala: v Skoraj himni. Ti – jaz – midva. Ne prispodoba. Samo podoba. Večna. Neponovljiva. Kot spojitev. Drug z drugim, drug v drugem. Tu ni prevlade, ni premoči, je samo ljubezen. V spletu rok je čutiti pripadnost, poistovetenje. Ljubezen. Sedeča moška figura, poudarjena v prepletu črt in kontur, ponuja roko sprave ženski figuri, prav tako pretanjeno likovno podoživeti in premišljeno risarsko oblikovani. Kompozicijo določajo tri polja, ki figuri ločujejo in razmejujejo, vendar je hotenje močnejše, gesta zbliževanja trdnejša in zgovornejša. Na skupni poti je bilo veliko preveč nepozabnih lepote. Veliko preveč spominov. Veliko preizkušanj. Veliko spoznanj. A ljubezen je večna: ti – jaz – midva.

Zlobec – Palčič. Pesnik – Slikar. Kraševac – Mediteranec. Prijatelj. Pesnikova misel je zatrepetala v ritmu besed in puščala svoje globoke sledove. Spodbujala hotenja, podžigala poželenja. Slikarjevo oko je pripoved ljubezni ujelo na grafično ploščo: ujelo je barvo vetra, ki brije ob obali, ujelo je barvo telesa, ki se giblje v pričakovanju. Ujelo je duha sporočila, ki je opevalo ljubezen, strast, poželenje. Njuna hotenja so se spojila – v sporočilu večnosti.